

Inhoud

1 Het lichaam verkend

Een zachte machine. Inleiding, Arko Oderwald, Koos Neuvel, Willem van Tilburg	11
Eerste indruk dan de snede, Ingrid van den Oord	15
Het geheim van de koppoter. Lichaam zonder romp, Ignace Schretlen	17
Slaap je, Rinske Kegel	25
Een losgeslagen schip. Het verouderende lichaam, Dorly Deeg	27
Symmetrie, Gerard van Hameren	34

2 Het openbare lichaam

De spiegel van het gemoed. De huid, Henriëtte van der Horst	37
Mijn huid, Arjan Keene	42
Hypochondrisch lijden. Het haar, Arko Oderwald	43
Speelgoedsoldaatjes met een lans. De tepels, Kristien Hemmerechts	47
Rond en erotiserend. De billen, Arko Oderwald	55
In de schaduw van mijn lul. De penis, Ronald Giphart	59
Een struikje. De vagina, Nico Dijkshoorn	67
De ontdekking van een evidentie. De clitoris, Arko Oderwald	69
De kunst en verleidelijkheid van het rechtop be-staan. De voeten, Sjaak van der Geest	73
Wat een amputatie doet. Het been, Jan Kardaun	85
Het been, Anna de Bruyckere	91
Het ontstaan van het zelfbewustzijn. De vingers, Henk Maassen	93

Fragiel zwaargewicht. De spieren, Caroline de Pater	103
Het dragen van een last. De schouders, Een literair recept van de Culturele Apotheek	111
Kijken maar niet zien. Het oog, Johan Bouwer	113
De kloof van de muziek. Het oor, Koos Neuvel	121
Wat er in de lucht hangt. De neus, Frits Boer	127
Het medium van de tederheid. De lippen, Koos Neuvel	137
Van zich afbijten. De tanden, Koos Neuvel	143
Het stromen van woorden. De tong, Een literair recept van de Culturele Apotheek	151
Tong, Nicole Teunissen	153

3 Het verborgen lichaam

De menselijke ontoereikendheid. De hersenen, Koos Neuvel	157
Frontotemporale dementie, Sami Kalāi	165
Voor π, Gerard Scharn	166
De onopgemerkte zon van ons bestaan. Het hart, Arko Oderwald	167
Geef nooit het hele hart, J.H. Alberts	179
Adembenemend. De longen, Arko Oderwald	181
De kweekschool van de afweer, smakelijk bereid. De thymus, Jonnie Boer, Ronald Giphart en Arko Oderwald	187
Moe en keelpijn. De schildklier, Ignace Schretlen	193
<i>Maagpijn. De maag, Louis Paul Boon</i>	203
Crise de foie. De lever, Arko Oderwald	207
Het uitspuwen van ergernis. De gal, Een literair recept van de Culturele Apotheek	213
Oneetbaar vlees. De pancreas, Arko Oderwald	215
Uitstappen bij het eindpunt. De darmen, Koos Neuvel	219
Verhuisd, Iduna Paalman	226

Inhoud	7
--------	---

Lijden aan de tijd. De milt, Arko Oderwald	227
Het pijnlijke memento mori van Montaigne. De nieren, Carolien van Bergen	231
Plassen. De blaas, Arko Oderwald	239
Geen feest voor de bok. De prostaat, Wouter van Ewijk en Arko Oderwald	243
Van gemak naar ongemak. De baarmoeder, Arko Oderwald	249
Wonderbaarlijk sterven. De cel, Anne-Fleur van der Meer en Wouter Schrover	253

4 Verbindingen

<i>Het dagboek van het witte bloedlichaampje, Simon Vestdijk</i>	265
Op zoek naar het 'vromaneffect'. Het bloed, Gert J. Peelen	269
De bevende vrouw. De zenuwen, Koos Neuvel	281
Typisch haantjesgedrag. De hormonen, Michiel Hordijk	287
Besproken werken	293
Auteurs en medewerkers	297
Verantwoording	299
Zakenregister	301
Namenregister	305

Auteurs en medewerkers

Culturele Apotheek is een initiatief van Akke Visser en Marije Wilmink. Zij schrijven boekenrecepten voor iedereen die daar behoefte aan heeft. Zie: www.cultureleapotheek.nl.

Carolien van Bergen is filosofe en auteur van *Over de grens. Filosofie op reis*, coördinator van HOVO Amsterdam, Vrije Universiteit.

Frits Boer is emeritus hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan het AMC.

Jonnie Boer is chef-kok en eigenaar van De Librije in Zwolle.

Johan Bouwer is lector ethiek in onderneming en professie aan de Internationale Hogeschool NHTV te Breda. Voorheen was hij hoogleraar geestelijke verzorging in instellingen voor de gezondheidszorg aan de PThU te Kampen.

Dorly Deeg is hoogleraar epidemiologie van de veroudering in het EMGO+ Instituut voor Gezondheid en Zorg Onderzoek, VU Medisch Centrum.

Nico Dijkshoorn is schrijver en columnist.

Wouter van Ewijk, MBA, is psychiater, voorzitter raad van bestuur van de Forensische Zorgspecialisten te Utrecht.

Sjaak van der Geest is emeritus hoogleraar medische antropologie aan de Universiteit van Amsterdam. Meer over zijn werk op www.sjaakvandergeest.nl.

Ronald Giphart is schrijver.

Kristien Hemmerechts is schrijver en docente literatuur. Ze woont en werkt in Antwerpen.

Michiel Hordijk is afgestudeerd als arts en werkt als medisch redacteur bij Medix Publishers.

Henriëtte van der Horst is huisarts en hoogleraar huisartsgeneeskunde aan het VU medisch centrum.

Jan Kardaun is sociaal geneeskundige en epidemioloog.

Henk Maassen is als redacteur verbonden aan *Medisch Contact*.

Anne-Fleur van der Meer is promovenda en docent moderne letterkunde aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Koos Neuvel is freelanceschrijver en -journalist.

Arko Oderwald is bijzonder hoogleraar literatuur en geneeskunde bij de Universiteit voor Humanistiek en universitair hoofddocent bij VU medisch centrum.

Caroline de Pater is met haar bureau Denk- en Doewerk zelfstandig ondernemer in de gezondheidszorg. Zij werkt aan ontwikkeling en innovatie van zorg. Zij schrijft lichtvoetige filosofische verhalen en geeft deze in eigen beheer uit: *Konijn en Sprinkhaan schetsen het leven*. Meer over haar werk is te vinden op www.denkendoewerk.nl en www.verhaalperpost.nl.

Gert J. Peelen is socioloog en journalist en bereidt een biografie voor over de theoloog H.M. Kuitert.

Ignace Schretlen had van 1984 tot 2004 samen met zijn echtgenote een huisartsenpraktijk in 's-Hertogenbosch en is nog altijd werkzaam als auteur en beeldend kunstenaar. Meer over zijn werk is te vinden op www.ignaceschretlen.nl.

Wouter Schrover is promovendus Nederlandse letterkunde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Bas Sebus studeerde geneeskunde en is autodidact kunstschilder. Veel van zijn schilderijen zijn gebruikt voor boekomslagen bij onder andere Lemniscaat. Meer over zijn werk is te vinden op www.bassebus.nl.

Willem van Tilburg is psychiater en psychoanalyticus en emeritus hoogleraar in de klinische psychiatrie aan het VU medisch centrum.